

Asia: VN/14717/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja valmiuslain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Edustaako vastaaja

Muuta valtion viranomaista

Voitte kirjoittaa lausuntonne palkkatukea koskien alla olevaan tekstikenttään

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työvoimapalveluiden järjestämistä annettua lakia siten, että työvoimaviranomainen voisi myöntää palkkatukea kunnalle tai kuntayhtymälle ainoastaan alentuneesti työkykyisen henkilön tai 60 vuotta täyttäneen pitkään työttömänä olleen henkilön palkkaamiseen. Hallituksen esityksen mukaan palkkatukea ei voisi enää jatkossa myöntää kunnalle tai kuntayhtymälle ammatillisen osaamisen parantamiseen Helsingin kaupungin muodostaessa perustellusta syystä poikkeuksen.

Palkkatukeen ehdotettavilla muutoksilla toteutettaisiin Petteri Orpon hallituksen ohjelmassa linjattua 37 miljoonan euron työllisyysmäärärahojen tason alentamista vastaava muutos kuntien tehtäviin. Samalla palkkatukea kohdennettaisiin hallitusohjelman mukaisesti erityisesti yksityiselle ja kolmannelle sektorille rajoittamalla mahdollisuutta myöntää tukea julkiselle sektorille. Perusteluna tälle on selvityksissä todettu julkisella sektorilla tapahtuvan työllistämisen heikompi työllisyyttä edistävä vaikutus. Palkkatuen kohdentamisen yrityksiin on todettu puolestaan olevan vaikuttavuudeltaan oppisopimuskoulutuksen ohella tehokkain työllistymiseen vaikuttava työvoimapolitiittinen väline. Ts. yleiskatteelliseen rahoitukseen kohdistuva 37 miljoonan euron säästö pyritään hallituksen esityksessä kohdentamaan siten, että kuntien ja kuntayhtymien käytettävissä olevat resurssit kohdennettaisiin työllisyyttä parhaiten edistävällä tavalla. Sinällään esitetyt muutokset tukevat johdonmukaisella tavalla edellisen palkkatukiudistuksen (HE 175/2022 vp) tavoitteita tehostaa palkkatuen suuntaamista jatkossa entistä enemmän yrityksiin.

Esitys samalla kuitenkin kaventaa kuntien ja kuntayhtymien keinovalikoimaa (ml. kunnalliset työpajat) ja ratkaisuvaihtoehtoja vastattaessa asiakkaiden palvelutarpeisiin ja luotaessa polkuja työttömyydestä avoimille työmarkkinoille. Palveluvalikoima supistuu, kun ammatillisen osaamisen parantamiseen ei kunnille ja kuntayhtymille jatkossa voisi palkkatukea myöntää. Esitys rajaa palkkatuen kohderyhmää myös heikossa työmarkkinatilanteessa olevien osalta ja jättää ulkopuolelle ryhmiä ja yksilöitä, joiden osalta tarvitaan palkkatuetun työn kaltaisia keinoja avoimille

työmarkkinoille työllistymiseksi. Tämä on valitettavaa erityisesti maahanmuuttajien ja nuorten osalta. Heikommassa asemassa olevien kohderyhmien määrittelyä olisi hyvä tarkastella vielä erikseen. Lisäksi olisi hyvä huomioida palkkatuen myöntäminen oppisopimuskoulutukseen. Sen on todettu olevan myös vaikuttava työllistämistä edistävä keino, varsinkin sellaisten työnhakijoiden kohdalla, jotka eivät ole kyenneet saamaan mitään tutkintoa suoritettua tavanomaisesti opiskelemalla.

Samalla voi pohtia, onko palkkatuen uudistaminen tässä vaiheessa enää tarpeellista, vaikka tavoitellut säästöt onkin kohdennettava johonkin. Palkkatukityöllistäminen tulee merkittävästi vähenemään jo muista toteutetuista uudistuksista johtuvista syistä - palkkatuettu työ ei pääsääntöisesti enää kerrytä työssäoloa, palkkatukityöjakson aikana kuntien rahoitusvastuu työllisyydenhoidon kustannuksista säilyy, tuleva valtionosuusjärjestelmä ml siihen kohdistuvat leikkaukset vähentävät työllisyydenhoidon määrärahoja ja resursseja harvoja alueellisia poikkeuksia lukuun ottamatta verrattuna nykytilaan. Yleiskatteellinen rahoitusmalli niukkenevien resurssien tilanteessa tulee jo sinällään ohjaamaan kuntia ja kuntayhtymiä suuntaamaan rahoitusta mahdollisimman vaikuttaviin, työllisyyttä edistäviin toimenpiteisiin. Tulevien työllisyysalueiden alustavat kannanotot kertovat, että palkkatuen käyttöä tullaan huomattavasti työllisyysalueilla määrällisesti rajoittamaan ja työllistäminen ilman palkkatukea nähdään varteenotettavana vaihtoehtona. Onko siten enää tarpeellista rajata kuntien ja kuntayhtymien harkintavaltaa esitetyllä tavalla palkkatuen kohdentamisessa? Aiemmat palkkatukeen tehdyt uudistukset ohjaavat jo riittävästi palkkatuen kohdentamista.

Säästöjen aikaansaamisen näkökulmasta tässä esitetty ratkaisu on kuitenkin parempi vaihtoehto kuin palkkatuen epääminen kunnilta ja kuntayhtymiltä kokonaan tai rajoittamalla tai lakkauttamalla muita työvoimapalveluja.

Rajattujen kohderyhmien kohdalla työvoimaviranomaisen ei edellytetä arvioivan palkkatuella tuetun työn parantavan tai edistävän työllistymisen mahdollisuuksia avoimille työmarkkinoille. Tämä olisi kuitenkin nähtävä ennen kaikkea palkkatuen päätöksentekoa yksinkertaistavana ja selkeyttävänä, ns. byrokraattista taakkaa vähentävänä, eikä se saisi johtaa tulkintaan, jossa palkkatuetun työn sisältö ei voisi edistää osaamista ja työllistymistä avoimille työmarkkinoille. Samoin myös alentuneen työkyvyn omaavien ja yli 60- vuotiaiden kohdalla työllistämisen yrityksiin tulee myös jatkossakin olla mahdollista.

Hallituksen esityksen perusteluissa ei varsinaisesti ole verrattu kolmannen sektorin työllistämistä kuntasektorin työllistämiseen vaikuttavuuden näkökulmasta. Kuntien tarjoamat palkkatukityöllistämisen mahdollisuudet voivat kuitenkin usein olla lähempänä avoimia työmarkkinoita kuin vastaavasti kolmannen sektorin palkkatukityöllistämisen.

Voitte kirjoittaa lausuntonne valmiuslakia koskien alla olevaan tekstikenttään

Ehdotetut muutokset valmiuslakiin ovat tarpeellisia ja välttämättömiä työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirtyessä valtiolta kunnallisille työvoimaviranomaisille ja KEHA-keskukselle tulevan työvelvollisuusrekisterin perustehtävän johdosta.

Keränen Tiina
Lapin TE-toimisto - Lausunto on valmisteltu yhteistyössä Lapin ELY-
keskuksen kanssa